

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/95/12.13.4/1569	04 juli 1995

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 32/95)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/95/12.13.4/1569 d.d. 04 juli 1995

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. ██████████

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol ██████████ d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

32/95

(Afgesloten 041000B JUL 1995)

Conclusie/voorzicht

De Bosnisch-Servische politieke leider Karadzic heeft gesteld een snelle vredesregeling voor Bosnië-Herzegovina te willen nastreven; hij zinspeelde in dit verband op nieuwe offensieve operaties om de Bosnische politieke leiding naar de onderhandelingstafel te dwingen. De uitspraak van Karadzic is opmerkelijk, omdat de Bosnisch-Servische opperbevelhebber Mladic de Bosnische Serviërs onlangs juist een langdurige oorlog had voorspeld.

Het Bosnisch-Kroatische parlement heeft geëist te worden betrokken in de besprekingen over omvang en taakstelling van de RRF van UNPROFOR. Recente beslissingen van dit parlement geven aan dat de Bosnische Kroaten, in weerwil van afspraken daartoe met de Moslims, niet bereid zijn de soevereiniteit over hun gebieden over te dragen aan de gezamenlijke Federatie. De Bosnische Moslims hebben twijfels geuit aan de neutraliteit van VN-onderhandelaar Stoltenberg en van speciaal VN-afgezant Akashi. Dit zal de bemiddelingspositie van de VN verder compliceren.

De Kroatische regering heeft nieuwe, voor de Krajina onaanvaardbare voorwaarden gesteld voor onderhandelingen met de Kroatische Serviërs. Hoewel de Kroatische regering heeft aangegeven dat pas tegen het einde van dit jaar nieuwe militaire stappen tegen de Krajina zullen worden ondernomen, indien gebleken is dat UNCRO niet in staat is haar mandaat uit te voeren, behoren Kroatische offensieve operaties in de praktijk reeds vóór die tijd tot de mogelijkheden.

Hoewel de "Joegoslavische" politieke leiding de Krajina oproept tot concessiebereidheid ten opzichte van Kroatië, blijft een zekere vorm van "Joegoslavische" militaire steun aan de Kroatische Serviërs bestaan.

Bosnië-Herzegovina

De Bosnisch-Servische politieke leider Karadzic heeft gesteld dat hij bereid is snel vrede te sluiten, mits de belangen van de Serviërs, alsmede de "realiteit in het veld" in overweging worden genomen. Hij

kondigde aan dat de Bosnisch-Servische eenheden (VRS) op korte termijn over zullen gaan tot offensieve operaties om de Moslims te dwingen een politieke oplossing voor de tegenstellingen te aanvaarden. Karadzic stelde dat het Servische volk niet kon toestaan dat de oorlog te lang zou doorgaan. De genoemde uitlatingen houden verband met Karadzic's inschatting dat de tijd in het voordeel van de Moslims werkt. Met name het feit dat de Bosnische strijdkrachten (ABiH) hun uitrusting de afgelopen maanden, in weerwil van het embargo op wapenleveranties aan hen, hebben verbeterd, speelt daarbij een hoofdrol. In de visie van Karadzic zou een snelle, coherente aanval op de ABiH, die de VRS in staat zou stellen maximaal profijt te trekken uit haar overwicht in zware wapens, de voorkeur verdienen boven voortzetting van de huidige situatie, waarbij het initiatief aan ABiH-zijde ligt en de Serviërs worden gedwongen een groot aantal relatief kleinschalige operaties gelijktijdig het hoofd te bieden. Overigens is de uitspraak van Karadzic opmerkelijk, gezien het feit dat de opperbevelhebber van de VRS, Mladic, de Bosnisch-Servische bevolking recentelijk juist een langdurige oorlog en nieuwe ontberingen had voorspeld. De uitspraken van Karadzic geven tegen die achtergrond aanleiding tot nieuwe speculaties over verdeeldheid in de Bosnisch-Servische politieke en militaire top.

Het parlement van Herceg-Bosna, de "Kroatische Republiek" in Bosnië-Herzegovina, is vorige week bijeen geweest. Bij die gelegenheid zijn volgens het officiële communiqué onder meer wetten aangenomen "die de basis vormen voor vervolmaking van het politieke en economische systeem" van Herceg-Bosna. Dit is opmerkelijk, omdat eerder dit jaar met de Moslims afspraken waren gemaakt omtrent de geleidelijke overdracht van taken en bevoegdheden van de staatsinstellingen van Herceg-Bosna naar die van de Moslim-Kroatische Federatie. Bij de onderhandelingen daarover was zelfs overeengekomen dat de instellingen van Herceg-Bosna medio juni van dit jaar zouden ophouden te functioneren. De genoemde besluiten van het Bosnisch-Kroatische parlement geven aan dat de Kroaten niet bereid zijn deze afspraken na te komen en integendeel blijven vasthouden aan hun eigen soevereiniteit. Gezien de grote invloed van de Kroatische autoriteiten over Herceg-Bosna, moet voor deze opstelling zijn gekozen op instructies van Zagreb. Dit zal voor de Bosnische autoriteiten zeker aanleiding zijn tot hernieuwd wantrouwen aan de uiteindelijke Kroatische intenties met betrekking tot Bosnië-Herzegovina.

Overigens heeft het parlement van Herceg-Bosna eveneens nadere inzage geëist in status, omvang en taakstelling van de Snelle Reactiemacht (RRF) van UNPROFOR, die met name in Bosnisch-Kroatisch gebied zal worden geleverd. In geval de VN geen voor de Kroaten aanvaardbaar akkoord hierover aangaat, werd bedreigd dat Herceg-Bosna uiterlijk op 15 juli zijn medewerking aan de RRF zal opzeggen en zal aandringen op het vertrek van de betreffende eenheden uit de republiek. Hoewel vooralsnog geen actieve tegenwerking van (Bosnisch-)Kroatische zijde op ontplooiing van de RRF te verwachten is, geeft ook deze uitspraak aan hoezeer de Bosnische Kroaten hechten aan internationale erkenning van hun soevereiniteit.

Een tiental Bosnische politieke organisaties, waaronder de belangrijkste partijen van de Moslims en Kroaten, hebben de Bosnische regering opgeroepen het ontslag te eisen van VN-bemiddelaar Stoltenberg. De reden hiervoor was dat Stoltenberg de oorlog in Bosnië-Herzegovina tijdens een voordracht in Oslo heeft gepresenteerd als een burgeroorlog. Uit de woorden van Stoltenberg kon

worden opgemaakt dat hij de leden van de drie belangrijkste bevolkingsgroepen in Bosnië-Herzegovina beschouwt als etnische Serviërs, die de afgelopen eeuwen slechts op religieus gebied van elkaar vervreemd zijn. Bosnische politieke leiders hebben aangegeven dat Stoltenberg daardoor blijk geeft van "onjuiste politieke kwalificaties". In de Bosnische visie vormen Serviërs, Kroaten en Moslims verschillende volkeren. Eerstgenoemden hebben zich volgens de Moslims schuldig gemaakt aan medeplichtigheid aan externe agressie jegens Bosnië-Herzegovina, te weten van de kant van Servië/"Joegoslavië".

De genoemde oproep, die ongetwijfeld tevens de mening van de Bosnische autoriteiten weergeeft, onderstreept eens te meer het feit dat niet alleen de Serviërs, maar ook de Moslims de VN (met inbegrip van UNPROFOR) partijdig achten ten gunste van hun tegenstanders. Zelfs indien de Bosnische regering niet overgaat tot het eisen van Stoltenberg's ontslag, zal deze houding de mogelijkheden van de VN om bij te dragen aan een politieke oplossing van de (burger)oorlog in Bosnië-Herzegovina nadelig blijven beïnvloeden.

Overigens heeft een vertegenwoordiger van de Bosnische regering tevens aangekondigd dat zij geen besprekingen meer zal voeren met de speciale afgezant van de Secretaris-Generaal van de VN voor het voormalige Joegoslavië, Akashi. Als reden daarvoor werd genoemd dat Akashi te tolerant zou zijn ten opzichte van de Bosnische Serviërs. Met name zou hij niet krachtig genoeg optreden tegen hun terreur ten opzichte van de Bosnische burgerbevolking. Ook deze reactie onderstreept het vermoeden van partijdigheid van de VN en zal derhalve het vredesproces verder compliceren.

De Bosnische Serviërs hebben de afgelopen dagen hun beschietingen op burgerdoelen in Sarajevo weer opgevoerd. Tevens werden VN-doelen, waaronder het hoofdkwartier van UNPROFOR in de stad, onder vuur genomen. De VN-leiding heeft naar aanleiding van deze oorlogsmisdaden geprotesteerd bij Mladic, maar dit heeft geen aanwijsbaar resultaat opgeleverd. De beschietingen onderstrepen de minachting van de Bosnische Serviërs voor de VN. Zij geven ook aan dat de Serviërs vooralsnog weinig heil zien in een vredesregeling.

Het Bosnische Vijfde Korps, dat in de westelijke enclave rond Bihac strijd voert tegen eenheden van het voormalige Bosnische presidiumlid Abdic en Servische strijdkrachten, heeft mannen ouder dan 50 jaar gemobiliseerd. Tevens heeft de Korpsleiding alle beperkingen in de bewegingsvrijheid van VN-militairen opgeheven. Deze berichten wijzen erop dat de bevelhebber van het Vijfde Korps, Dudakovic, bevreesd is voor nieuwe terreinwinst van zijn tegenstanders. Zoals gemeld hadden Abdic-eenheden met name in het noordelijk deel van de enclave de afgelopen weken enige vorderingen gemaakt. Het blijft overigens opmerkelijk dat het Vijfde Korps, dat feitelijk reeds meer dan twee jaar geïsoleerd opereert van de overige Bosnische eenheden, nog in staat is tot verzet tegen Abdic c.s. Er zijn aanwijzingen dat dit verband houdt met regelmatige transacties, ook van militair materieel, met tegenstanders, alsmede met (wapen)hulp vanuit Kroatië.

Kroatië

De vice-voorzitter van de Servische regeringspartij SPS, Jovic, heeft gesteld dat er voor de Krajina (de "Servische Republiek" in Kroatië) geen alternatief bestaat voor aanvaarding van het plan-Vance en

[REDACTED]

nieuwe onderhandelingen met Kroatië. Jovic onderstreepte dat het uitgesloten is dat de "Joegoslavische" strijdkrachten (VJ) de Krajina te hulp zullen komen. De uitspraak van Jovic onderstreept de tweeslachtige "Joegoslavische" politiek ten opzichte van de Kroatische (en Bosnische) Serviërs. Enerzijds dringen de "Joegoslaven" aan op een politiek compromis op basis van het Vance-plan, ongetwijfeld omdat de Servische leiding hoopt dat daardoor de kans op opheffing van de internationale sancties tegen "Joegoslavië" vergroot wordt. Anderzijds blijven er sterke aanwijzingen dat de (militaire) hulpverlening aan de Krajina wordt voortgezet. Zo lijkt het uitgesloten dat de inzetbaarheid van de strijdkrachten van de Krajina (SVK) na een oorlog van vier jaar op het huidige peil zou zijn gebleven zonder steun vanuit "Joegoslavië". Ook is, zoals reeds eerder gemeld, onlangs een VJ-officier benoemd tot opperbevelhebber van de SVK en zijn, vermoedelijk op zijn aandringen, dienstplichtige vluchtelingen uit de Krajina door de "Joegoslavische" politie overgebracht naar hun vaderland. Overigens werden laatstgenoemde maatregelen door Jovic verklaard als een poging illegale immigratie tegen te gaan.

De Kroatische president Tudjman heeft onlangs eerdere uitspraken herhaald dat hij toestemming zal geven voor hernieuwde militaire operaties tegen de Krajina, tenzij UNCRO erin slaagt haar mandaat te vervullen vóórdit in november a.s. afloopt. Uit deze uitspraak blijkt eens te meer dat de Kroatische regering de voorkeur geeft aan een politieke oplossing voor de etnische tegenstellingen in Kroatië, en hoopt dat UNCRO een bijdrage levert aan deze oplossing. Zoals reeds eerder gemeld, bepleiten Kroatische militaire leiders en organisaties van interne vluchtelingen (Kroaten die door de Serviërs uit de Krajina zijn verdreven) snelle militaire operaties tegen de "Servische" gebieden. Onder meer om die reden voert Kroatië de militaire druk op de Krajina op om de Serviërs te dwingen tot nieuwe onderhandelingen. Indien zij die blijven afwijzen, behoren Kroatische operaties tegen de Krajina zeker tot de mogelijkheden. Zelfs is niet uitgesloten dat deze worden ingezet nog vóór de door Tudjman genoemde termijn verstreken is; denkbaar is dat de Kroatische president deze genoemd heeft om de druk op de VN op te voeren en de Serviërs te misleiden over de werkelijke intenties van de Kroaten.

Overigens heeft de Kroatische regering onlangs drie voorwaarden geformuleerd voor nieuwe onderhandelingen met de Krajina. Zo zegt zij niet bereid te zijn tot besprekingen waarbij president Martić aanwezig is. Tevens dienen voorafgaande aan nieuwe onderhandelingen eerst de spoorlijn Zagreb-Split, die door Sector Zuid loopt, en de oliepijpleiding door Sector Noord in gebruik worden gesteld. De Kroatische eisen houden verband met het feit dat Martić één van de belangrijkste vertegenwoordigers is van de stroming in de Kroatisch-Servische politiek die, in weerwil van het streven van onder meer Milosevic, blijft vasthouden aan volledige onafhankelijkheid van Kroatië voor de Krajina. De eis met betrekking tot de pijpleiding is het gevolg van het feit dat hierover reeds eind vorig jaar overeenstemming was bereikt, maar dat Martić c.s. de uitvoering van dit akkoord hebben bevroren als reactie op de Kroatische operaties in Sector West van mei j.l. Met deze eisen, die naar alle waarschijnlijkheid voor de Krajina onaanvaardbaar zullen zijn, wil de Kroatische regering vermoedelijk onderstrepen dat de verantwoordelijkheid voor het afwijzen van nieuwe onderhandelingen aan Servische zijde ligt. Tevens wordt daardoor de politieke uitgangspositie voor eventuele nieuwe operaties tegen de Serviërs verbeterd.